

Občané o členství ČR v NATO

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2002
Otázky:	PM.41, PM.42, PM.43
Termín terénního šetření:	17. – 24. října 2002
Počet respondentů:	1017
Reprezentativita:	obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Výběr respondentů:	kvótní výběr
Zveřejněno dne:	18. listopadu 2002
Kód tiskové informace:	pm21118
Zpracoval:	Jan Červenka

V bloku otázek týkajících se členství České republiky v NATO jsme jednak zjišťovali míru spokojenosti občanů s touto skutečností a jednak jsme zkoumali názory na některé aspekty, které jsou s naším členstvím v NATO spojené.

K samotnému členství ČR v NATO vyjadřovali respondenti své stanovisko prostřednictvím otázky: **„Jste spokojen nebo nespokojen s tím, že ČR je členem Severoatlantické aliance - NATO?“** (dále viz tabulka 1)

Tabulka 1 – Spokojenost a nespokojenost se členstvím ČR v NATO

Rok	1999						2000	2001		2002
Měsíc	IV	V	VI	VII	IX	XI	XI	IV	XI	X
rozhodně spokojen	19	14	15	18	19	17	17	16	18	17
spíše spokojen	30	32	30	32	34	32	35	34	39	44
spíše nespokojen	22	23	23	22	20	18	16	18	18	16
rozhodně nespokojen	16	19	18	17	14	12	9	12	10	7
neví	13	12	14	11	13	21	23	20	15	16
<i>spokojen</i>	49	46	45	50	53	49	52	50	57	61
<i>nespokojen</i>	38	42	41	39	34	30	25	30	28	23

Procenta ve sloupci, velikost náhodné statistické chyby je +/- 3 procentní body

Z výsledků plyne, že 61 % občanů je aktuálně s členstvím ČR v NATO spokojeno, 23 % respondentů naopak vyjádřilo svou nespokojenost a 16 % odpovědělo, že neví, jestli je spokojeno nebo nespokojeno s členstvím země v NATO. Ze srovnání výsledků v časové řadě, které ukazuje tabulka 1, je patrné, že od doby bezprostředně po připojení ČR k alianci, kdy jsme pravidelně zaznamenávali poměrně vysoký podíl nespokojených, což s největší pravděpodobností úzce souviselo s útokem NATO proti Jugoslávii a s výrazně převažujícím nesouhlasem české veřejnosti s touto akcí, a kdy se podíl spokojených pohyboval na nebo i mírně pod úrovní jedné poloviny, došlo na straně jedné k výraznému poklesu deklarované nespokojenosti, který byl patrný již ve 2. polovině roku 1999 a který přetrval i do let následujících, a na straně druhé k zřetelnému nárůstu podílu spokojených s členstvím ČR v NATO, což zaznamenaly výzkumy následující po 11. září 2001, které bylo nejpravděpodobněji hlavním impulsem tohoto názorového posunu. Aktuálně

zaznamenaný rozdíl mezi spokojenými a nespokojenými je zdaleka největší, který kdy naše šetření zjistilo.

Spokojenost se členstvím v NATO přitom častěji vyjadřovali muži, dotázaní s vyšším vzděláním, vyšší odborní nebo řídicí pracovníci, podnikatelé, dotázaní z velkých měst nad 100 000 obyvatel a lidé s dobrou životní úrovní. Podle stranických preferencí šlo nadprůměrně o příznivce ODS a US-DEU. Nespokojenost deklarovali častěji důchodci a stoupenci KSČM.

Dále jsme všem respondentům předložili sérii protichůdných výroků, mezi kterými pak měli vybrat ty, které se nejvíce blíží jejich názorům.¹

Tabulka 2 – **Členství v NATO a nezávislost ČR**

	99	00	01	02
Členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR	34	38	34	42
Členství v NATO je formou podřízení se ČR cizím mocnostem	45	47	50	50
NEVÍ	21	15	16	8

procenta ve sloupci, velikost náhodné statistické chyby je +/- 3 procentní body

Tabulka 3 – **Mír pro ČR versus hrozba vtažení ČR do konfliktu**

	99	00	01	02
Členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost ČR	42	44	42	49
Členství v NATO zvyšuje nebezpečí, že ČR bude vtažena do vojenského konfliktu	36	40	39	46
NEVÍ	22	16	19	5

procenta ve sloupci, velikost náhodné statistické chyby je +/- 3 procentní body

Tabulka 4 – **Mír a stabilita versus napětí a nejistota v Evropě**

	00	01	02
Členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě	56	53	71
Členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě	19	19	21
NEVÍ	25	28	8

procenta ve sloupci, velikost náhodné statistické chyby je +/- 3 procentní body

Tabulka 5 – **Členství v NATO a mezinárodní postavení ČR**

	99	00	01	02
Členství v NATO posiluje postavení ČR ve světě, její hlas má větší mezinárodní význam	38	42	39	45
Členství v NATO neovlivňuje postavení ČR ve světě	39	35	38	35
Členství v NATO přispívá k oslabování mezinárodní pozice ČR ve světě	7	8	9	7
NEVÍ	16	15	14	13

procenta ve sloupci, velikost náhodné statistické chyby je +/- 3 procentní body

Výsledky ukazují, že česká veřejnost i nadále vnímá členství ČR v NATO spíše jako určitou formu podřízení se země cizím mocnostem než jako prostředek zaručující její nezávislost. Nicméně podíl těch, kdo v příslušnosti k NATO vidí záruku nezávislosti země, se oproti předchozím rokům poněkud zvýšil, což znovu může být, jako v případě spokojenosti s členstvím, určitá reakce na události z

¹ Otázky: „Který z následujících výroků o členství České republiky v NATO se více blíží Vaším názorům?...“ (dále viz tabulky 2 - 4) a „Se kterým z těchto výroků souhlasíte?...“ (dále viz tabulka 5)

11. září 2001. V případě pohledu na to, zda je členství ČR v NATO prostředkem zajišťujícím jí mír a bezpečnost, či naopak faktorem znamenajícím zvýšené riziko, že ČR bude vtažena do nějakého válečného konfliktu, je opět možné zřetelné zvýšení podílů obou proti sobě postavených variant, které přitom zůstávají prakticky vyrovnané, s tím, že nepatrně převažuje ta první uvedená, přičíst na konto zmiňovaných událostí z minulého roku, a to nejen samotných teroristických útoků na New York a Washington, ale i následné vojenské operace v Afghánistánu. Značný vliv na stávající rozložení názorů bude zřejmě mít i napjatá situace kolem Iráku a neskrývaná chuť současné americké administrativy a Velké Británie k vojenské intervenci v této zemi. Pravděpodobně pod vlivem událostí z 11. září se rovněž výrazně zvýšila převaha podílů těch, kdo soudí, že zapojení ČR do aliance posiluje mír a stabilitu v rámci Evropy.

Pokud jde o názory na to, jak členství ČR v NATO působí na mezinárodní postavení země, ty se v porovnání s předchozími lety příliš nemění. Oproti loňsku se sice poněkud zvýšil podíl těch, kdo věří, že členství ČR v NATO posiluje její mezinárodní pozici ve světě, ale stávající výsledek se statisticky prakticky nijak neliší od výsledků šetření z roku 2000. Relativně nejčastěji se tudíž objevuje mínění, že členství v NATO posiluje mezinárodní význam ČR (45 %), ale podíl odlišných názorů v souhrnu zůstává přinejmenším srovnatelně velký (43 %), přičemž stále více než desetina občanů nemá na věc utvořen jasný názor.

Z hlediska sociodemografických diferencí je to u všech zkoumaných aspektů členství ČR v NATO podobné, jako tomu bylo v případě samotné spokojenosti či nespokojenosti s členstvím, přičemž pozitivní výroky na adresu členství ČR v NATO za sobě blízké deklarují pochopitelně výrazně častěji ti, kdo jsou s příslušností ČR k alianci spokojeni.

Na závěr jsme zjišťovali, jak se podle mínění našich občanů NATO staví k zájmům a bezpečnosti ČR.²

Tabulka 6 – **Význam přikládáný zájmům a bezpečnosti ČR v NATO**

Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána větší důležitost, než zájmům dřívějších členů NATO	6
Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána stejná důležitost	46
Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána menší důležitost, než zájmům dřívějších členů NATO	26
NEVÍ	22

procenta ve sloupci, velikost náhodné statistické chyby je +/- 3 procentní body

Šetření ukázalo, že podle poloviny respondentů (52 %) je v rámci NATO zájmům a bezpečnosti ČR přikládána stejná nebo dokonce i větší váha v porovnání s významem prisuzovaným zájmům dříve začleněných zemí. 26 % naopak soudí, že přednost dostávají zájmy a bezpečnost jiných zemí než Česká republika. 22 % respondentů pak ve své odpovědi na otázku uvedlo, že neví.

Podrobnější analýza ukázala, že i pozici zájmů a bezpečnosti ČR v rámci NATO výrazně lépe hodnotí ti, kdo vyjádřili své uspokojení nad příslušností ČR k alianci, přičemž rozložení názorů v tomto bodě kopírovalo i všechny sociodemografické difference zjištěné u otázky týkající se spokojenosti se členstvím ČR v NATO.

² Otázka: „**Jaký význam přikládá podle Vás NATO našim zájmům a bezpečnosti?...**“ (dále viz tabulka 6)